

Ünlü Afrodite heykeli bulundu mu?



Afrodite'nin başı

"1314 numaralı başı İngiltere, Türkiye'ye geri vermelidir...,

5

Praksiteles, tarihte gelmiş geçmiş en ünlü on heykeltıraştan biridir. 40 yaşındayken Kos adasından ve Knidos kentinden birer tanrıça Afrodite heykeli siparişi alır. Aşk tanrıçasını mermerden yontarken, sevgilisi Firini'yi model olarak kullanır. Olay İsa'dan önce 350-330 yılları arasında geçer.

Heykellerden birini giyinik öte kini tüm çıplak yapar. Kos'lular daha tutucu olacaklar ki, giyimliyi seçerler ve tarihin bilinen ilk çıplak Afrodite heykelini de Knidos'lular alır.

Praksiteles, bütün ustalığını göstermiş ve insan cildi rengindeki bir mermer üzerinde aşk tanrıçası Afrodite'i adeta yeniden yaratmıştır. Görünüşü heykelden ziyade tam anlamıyla muhteşem güzellikte çıplak bir kadındır. Heykel, Afrodite'i banyodan yeni çıkmış bir şekilde göstermektedir.

Knidos'lular için, tarihin bu bilinen ilk çıplak Afrodite heykelinden daha yüce bir varlık yoktur ve onunla mutludurlar. Şehrin en yüksek yerinde yuvarlak bir tapınak yaparak ona verdikleri önemi gösterirler.

Heykelle aşk

Heykeli görmeye, imparatorlar, krallar, sanatçılar ve devrin turistleri gelir Knidos'a. Canlı görünümündeki heykel o kadar ünlü ve o kadar güzeldir ki, devrin komşu krallarından biri Knidos şehrinin kendisine olan bütün borçlarına karşılık bu heykeli kendisine vermelerini ister. Ancak, Knidos'lular kentin bu üstün koruyucusu olan heykeli vermeyi reddederler.

Ünlü bir Romalı tarihçi bu heykelin ne kadar canlı olduğunu, çıplak bir kadının cildi görünümünden hiç farkı olmadığını tanımlamak için şu hikâyeyi anlatır:

Knidos'lu bir genç heykelle aşık olur. Aklından ona sahip olmayı geçirir. Onunla sevişecektir... Kutsal tapındaki heykelle kolay kolay yaklaşılamamaktadır. Bir gün bir yolunu bulur, tapınak kapanmadan az önce içeriye girer ve görülmeyen bir köşede iyice saklanır. Herkes çıktıktan sonra muradına erer. Tapınağın koruyucuları sabah uyanıp da tapınağı açtıklarında bu muhteşem heykelle aşık genci ve onun aşkının ürünü olan utanç verici belirtileri heykelin üzerinde görürler.

52 kopya

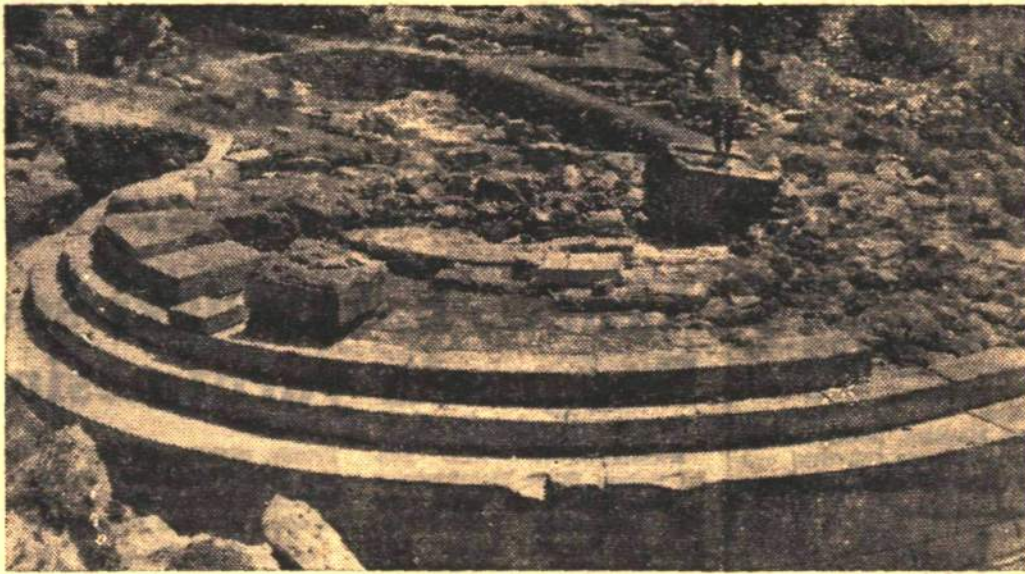
Bu heykelin sonradan Romalılarca bugün için bilinen 52 kopyası yapılmıştır. Bunlar çeşitli dünya müzelerini süslemektedir. (Bunlardan biri geçen Mayıs ayında Karaman Müze deposundan alınmış, ancak basınımda tek satırla dahi sözü edilmemiştir.)

Söylentiye göre, Praksiteles'in ünlü Knidos Afrodite Heykeli, daha sonra Bizanslılar tarafından İstanbul'a götürülmüş ve orada bir yangında yok olmuştur.

Knidos kenti, Ege Denizi ile Akdeniz'in birleştiği noktada, Datça Yarımadası'nın ucundadır. Bugün halk tarafından Tekin Burnu diye adlandırılan Knidos kenti, zamanının en ünlü şaraplarının yapıldığı yer olarak da bilinmektedir.

Prof. Love

Bir Amerikalı profesör Bayan İris Love (Aşk) 1967 yılından bu yana Knidos'ta kalmaktadır. Arkeolog Love, bu aşk tanrıçasının heykelinin İstanbul'a götürülerek



AMERİKALI
PROF. LOVE
KAİDESİNİN
ÜZERİNDE,
KNIDOS
AFRODİTİ'NİN
YERİNİ
GÖSTERİYOR.

pora göre, gemi ve eski kalıntıların olmadığı bölgeler, yerli ve yabancı turistlerin oksijen tüpü ile serbestçe dalaabilecekleri yerler açıklanacaktır. Çeşitli şekilde yağmalanan bu kalıntılar böylece hem kurtarılmış, müzelerine kaldırılmış olacak ve hem de Türkiye'nin sahillerinde yasak olan tüple dalışlar serbest bırakılacaktır.

Prof. Bass İzmir'de Cuma günü bu konuda önemli bir konuşma yaparak yeni buluntular hakkında açıklamalarda bulunacaktır.

Muğla'nın doğusu ile Antalya'nın batısı arasında kalan kısım tarihte Likya Devletinin yerleşme bölgesi olarak bilinir. Buradaki başkent Xanthos ve yanbaşındaki Letoon ünlüdür. Bugüne kadar hiç kimse Likya'lıların dillerini okuyup, çözmemiştir.

Fransız arkeologu Henri Metzger bu yıl dörtgen şeklinde bir yazıt bulmuştur. Yazıtta aynı ifade üç ayrı dilde yazılmıştır. Bunlardan ikisi okunmayan Likya dilindedir. Arkeologlar okunmayan dilleri buna benzer iki dilde yazılmış tablet ya da yazıtlardan yararlanarak çözümlemişlerdir. Üç dilde yazılı bu tablet Likya dilinin çözülmesinde en önemli anahtar görevini yapacaktır.

Prof. Metzger'in yine İzmir'de bu konuda önemli açıklamalarda bulunması beklenmektedir.

Y A R I N :

Bir Türk arkeologunun kazısı 10.000, bir yabancının kazısı 300,000 liraya mal oluyor.

Bodrum - Antalya arasında denizaltı arkeoloji çalışmaları tamamlanınca turistler tüple dalış yapabilecekler...

yitirilmediğini ve halen Knidos toprakları içinde bulunduğunu iddia etmektedir. Kendisi kazılarında ortaya çıkardığı dairesel Afrodite Tapınağına yakın bir noktada, heykelin elinin bir parçasını bulduğunu, başının ise Sir Charles Newton tarafından (öteki heykellere de yaptığı şekilde giyotinleyerek gövdeyi orada bırakıp başları British Museum'a götürdüğü gibi) onun da Londra'ya taşındığını ileri sürmektedir. Bayan Love söz konusu başın müzede 1314 numara ile kayıtlı olduğunu üç yıl önce ortaya atmış ve Müze, bu başın Sir Charles Newton tarafından Knidos'tan getirildiğini kabul etmiştir.

Ancak bu iddiadan sonra müze, başı ilk kez —aradan 110 yıldan fazla bir süre geçtikten sonra— sergilemiş ve yine bundan birkaç ay önce de bayan Love'in teorisi bilimsel bir açıklama ile çürütülmeye çalışılmıştır.

Yeni kanıtlar

Şimdi cevap verme sırası Ba-

yan Love'dadır. Kendisi muhtemel olarak yarın İzmir'de konu ile ilgili yeni buluntularını, yeni delillerini 10. Uluslararası Arkeoloji Kongresinde açıklayacaktır. Yeni deliller oldukça inandırıcıdır. Burada şu kadarını söylemek le yetinelim: Bir uzmanın yaptığı izotopik incelemede, 1314 numaralı başın mermerinin Praksiteles'in Knidos Afrodite'i için kullandığı mermerin aynı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kongreyi cuma günü izleyecek kişiler bu yeni delilleri öğrenebileceklerdir.

Bütün dünya basınının ve hatta televizyonlarının yakından ilgilendiği bu bilimsel tartışma —özellikle Türkiye'de olan bir olay için— sürüp giderken, kendi kamuoyumuz her nedense bundan da habersiz kalmıştır.

Bütün bunları bir yana bırakıp Amerikalı arkeologun şu sözlerine burada yer verelim:

«Eğer bu baş Praksiteles tarafından yapılmış ünlü Knidos Afrodite'i değilse, British Muse-

um bunu Türkiye'ye geri versin. Yok gerçekten baş, Afrodite'nin başı ise, yine onu ait oldukları toprağa versin ve Akdenizin güneşinin altında mermerin gerçek canlılığı ortaya çıksın.»

Deniz altında

ABD Pensilvanya Üniversitesi profesörlerinden George Bass bu görevinden ayrılarak yakın bir tarihte Kıbrıs'a yerleşmiştir. Kendisi orada bir «Denizaltı Arkeoloji Okulu»nun kuruluş hazırlıkları içindedir. Bununla birlikte Türk Hükümeti kendisi ne oldukça önemli bir görev vermiştir.

Prof. Bass, Bodrum'dan Antalya'ya kadar uzanan kıyı şeridi boyunca Türk karasuları için denizaltı arkeolojisiyle ilgili çalışmalar yapacaktır. Küçük bir denizaltı, sonnar cihazı, deniz içinde kullanılan özel televizyon ile kıyı kıyı, koy koy seyrederek dalışlar yapan bu denizaltı arkeologu ve arkadaşları, batık gemiler ve yeraltı şehirleri üzerinde çalışmaktadır.

Çalışmalarının sonucunda Türk Hükümetine vereceği ra-